

Magyar Hírmondó.

Költ Bétsben, Szent Jakab-Havának (Júliusnak) első napján, 1794-dik Efstendőben.

Hadi Környütlállások.

Albert Hertzeg, következő tudósítást küldött *Bétsbe*, a' *Rajna*-mellyé-kéről: „Htzeg *Hohenlohe* Hadi Tármester, meg-hagyta F. M. L. B. *Fábrinak* — az előljáró Sereg' mostani Vezérjének — hogy Jún. 19-dikén jókor reggel foglaltassa - el, lovas Örállói által *Schweigenheimot* (ez a' hely, *Schwerkenheim*nak van írva azon a' Mappán, mellyet az ötödik Szakasszal küldénk-le), mellyet a' Frantziák minden éjtszakánként el ízoktak vala hagyni. — Mihelyt meg-látták a' Frantziák Vigyázóinkat: azonnal el takarodtak *Weingarten*'s *Westheim* Falukból; hanem hogy segítséget kaptak *Germersheim*, *Zeiskam*, 's *Lustadt* helységekből: egész *Weingarten*'s *Lingenfeldig* jöttek. és sok ágyúikkal igen keményen kezdetek Seregünk ellen lövöldözni. A' mi ágyúzóinkat B *Funken* Generális kormányozta, ki is tsak hamar el-halgattatta a' Fran. Ágyúsokat; hanem mintegy másfél ezerből álló Fr Lovasság sebes vágtatva indult B. *Vétsey*' Huszárjainak egy Olztálya ellen, mellyet *Tevalle* Májor vezérlett. Ez nem várta magához a' Frantziákat, hanem, jóllehet öt annyin is

váltak azok, mint az ő Osztálya: még is tüzesen nekik hajtott. Amazok megállapodtak, Hufzárjainkat látván. Ezek, oda érvén hozzájuk, villám-módra közzéjek tsaptak, 's igen vitézül forgatták magokat a' sűrűségben. Éppen ekkor, *Bora* Oberst. és *Dániel* Obristlieut. vezérlések alatt, a' vitéz *Székely*-Hufzárok is neki estek oldalról a' Frantziáságnak, 's meg - fordították azt. — Hertzeg *Hohenlohe*, 500-ra teszi a' Frantziák' veszteségjeket, az el-fogattakkal együtt; a' miénket pedig 30 emberre, és 40 lóra. “

A' *Touloni* Frantzia ki-kötő helyből, Jún. 5-kén 7 első nagyságú, 8 közép-szerű, és 2 kisebb hadi hajók szállottak tengerre, 's útjokat intézték *Nizza*, és *Villafranca* tenger - mellyéki Városok felé, mellyeket a' *Szárdiniai* Királytól vettek - el a' Frantziák.

(Ezen elő - számláltt Frantzia hajókról, olly Tudósítást vitt, egy Anglus Fregát — *Tizifone* nevezetű — Jún. 5-dikén, a' *Livornói* Kikötőhelybe. hogy azok ki nem jöhettek volna különben a' *Touloni* Kikötőhelyből, mellyet Anglus hajók vettek vala körül. hanem utat nyitott nékiek a' ki-jöhetésre, egy éjjeli szél-vefz, melly miatt kénytelenítették az Anglus hajók el távozni *Toulon* elől, 's a' nagy tengerre venni magokat. Meg tudván ezt Anglus tengeri Vezér *Hood*, 's

egyfzersmind azt is: hogy a' szóban forgó Fr. hajók, *Jouhan*, nevezetű szoross tengeren tartózkodnak, melly vagyon, *Nizza* és a' *Hieres* szigetek között: mindjárt parantsolt egynehány első, és közép nagyságu hadi hajóknak, hogy indullyanak; zárják - bé az említett szoros tengert, és lessek a' Fran. hajókat.)

Toulon előtt, Jún. 6-dikán 4 Ánglus hajók állapodtak-meg, mellyek *Korszika*-Szigetéből érkeztek oda, a' *Baflia*ból kiszorított Fran. Őrizettel, mellyen Ánglus Foglyokat szándékoztak tserélni; de meg nem engedtetett nékiek a' ki-kötő helybe való bé-menetel, hanem olly útasítást vettek, hogy a' *Hieres* - Szigetekbe — mellyek mindjárt ott fekszenek — kiszállíthatják az említett őrizetet.

25 Ánglus, és 26 Frantzia első nagys. hajók között, Jún. első napján reggeli 7 óra után kezdődött a' nagy verekedés. — Nem telt belé eggy óra, hogy már megbontotta Ánglus Admirális Lord *Howe* a' Frantzia hajós Sereg' sorát; 's a' leg-nagyobb Fr. hajó meg-szaladt, mellyet követtek, a' mint követhettek a' többek is; és hetet — úgymint: két 80, és öt 74 ágyúsokat — az Ánglusoknak hagytak prédául. Eggy ezen hét hajók között, tsak hamar elsüllyedt. — Jún. 13-dikán vitte - bé Lord *Howe*, a' vezérlése alatt lévő hajós Sereget, és a' nyertt Fran. hat hajókat a' *Spithhead*

Ánglus ki kötő helybe. — Kontre - Admirális *Montagu*, *Brestig* kergette a' meg-veritt Fr. hajós Seregnek egy réizet, melly állott 8 hajókból: de el nem érhetette. Az említett 7 hajókon kívül, többet is vesztett még el a' Fr hajós Sereg, mellynek Fő Vezérje, *Nielly* nevezetű: a' ki Al-Hadnagy volt a' Revoluzió előtt egy fregáton. — Más környülállásokról másszor.

Az északi tengeren, eggy Ángl. hajós Sereg-osztály szándékozik magát eggy Orosz hajós Sereggel egyesíteni.

Északi-Amerikából egy Követ érkezett Júniusnak 8-dikán *Londonba*, a' ki által kívánnya a' Közösseges - Tarsaság *Nagy-Britanniától*, némelly földjeinek visszaadattatását, és kárainak meg-térítettését. A' Követ, *Jay* nevezetű, a' ki Titoknokja volt akkor a' Kormányfőnek, midőn had folyt Nagy-Britannia, és az említett Köz. Tarsaság között.

Májusnak 25-dikén költt *Madridi* Levél írja, hogy a' 29-dik Áprilisi szerenstetlen ütközetről való tudósítás igen nagy nyughatatlankodást okozott az Udvarnak, és tüstént indítottak mindenegyéb részeibeis az Országnek, az új katona-szedést siettető parantsolatok; *Kataloniába* pedig különösen olly rendelések mentek, hogy 15 esztendőstől fogva 60 esztendősig minden köz Lakosok tartozzanak fegyvert fogni; a' kik pedig személlyesen nem szolgálhat-

nak: fizessenek hadi adót. — Fő-Vezér Gróf *Union*, minden bagázsiáját, 's a' között nevezetesen, ezer két száz forintnál többet nyomott ezüst készületjét vesztette el a' fenn említett ütközetben, melly után meg-írta *Madridba*, hogy ha hírtelen nem érkezend segítsége; nem állhat tovább ellent a' nagyobb számú Ellenségnek, akár-melly bátorsággal vitézkedjenek is Katonái. — *Barcellona* Spanyol Városból írták, Jún. 2-dikán, hogy Gróf *Union* nem kap-hatott ideje-korán, és elegendő segítsé-
get, és ugyan azért kéntelenített, az egy *Bellegarden* kívül, minden el - vett *Rouffilloni* Erősségeket vissza - engedni a' Frantziáknak, 's ember, és mindennemű hadi készületekbéli nagy veszteséggel vere-
kedni-vissza *Kataloniába*.

A' *Spanyol* Udvarnál *Frantzia* Királyi Követséget viseltt *de la Vauguyon* Hertzeg mindúntalan a' Spanyol Udvar' kegyelméből élt azóltától fogva, a' mióta ki ütött a' Fr. Revoluczió; de Májusnak 20-dik napján kéntelenített oda hagyni az Udvar, és *Aranjuez*ből másuvá költözni. Hasonló parantsolatot kapott *de Havre* Hertzeg is, a' ki Bízatosok volt a' Spanyol Udvarnál, néhai *XVI. Lajos'* két testvér Öttseinek.

A' *Szárdiniai* Király' Tartományába *Piemontba* (*Pedemontziumba*) bé-rontott Frantziáságról azt olvassuk, hogy az mind inkább csoportozik *Ceva*, és *Mondovi*

Erősségek felé; 's tsak - nem mindennap történnek holmi aprólék tsatázások. — Egy *Turini* Levél ízerént, melly költ Jún. 14-dikén, a' *Montferrati* Hertzeg' vezérlése alatt lévő *Szárdiniai* Katonák megtámadták Június' 10-dikén reggel az úgynevezett *Tommaso* Hertzeg' sántzai megett állott Frantziáságot; 's vissza-nyomták azt *Thuilleig*; dél után pedig *Thuille*ből is elverték, és magok foglaltak ott tanyát.

A' *Portugallusok*, és *Algir* - béliek között valóságosan el - kezdődött már a' had, mellynek eszközlőiül a' Frantziák tartatnak.

Párisból, Júniusnak 11-dikén. — „A' hamis híreknek, akár szóval, akár pedig nyomtatás, vagy írás által való terjesztők erántt, olly értelmű végzés hozatott a' minapában, még pedig *Robespierre*' sürgetésére, minden hofzas vizsgáltság nélkül: hogy azok a' Revolutzionális Törvényszék eleibe idéztessenek, 's halálra ítéltessenek. Tegnap *Ülésében* a' Nemz. Gyűlésének, *Barrere* is sokat beszélt az ilyenek ellen, 's a' többek között ezt is mondotta: „Akár győzedelmeinket, akár veszteségeinket nagyítsa valaki: egyformán méltó a' büntetésre: mert az első el - altatja a' Népet; a' másik pedig el - süggeszti “

A' *Frantzia* Nemzet-Gyűlésének 14-dik Júniusi *Ülésében* kedvetlen jelentést tett

Barrere, a' Rojalista vagy Királyt-kívánó Lakosokról, hogy t. i. el-foglalták légyen azok *Nantes* (*Nannetum*) Városát; és hogy a' Vár se fogná meg - óltalmazhatni magát ellenek. Naponként nevekedik követőiknek száma, és több ezren készülnek fel-mondani az engedelmességet a' N. Gyűlésének.

Az Orosz-Birodalombéli újabb tudósítások szerént, *Liefland* (*Livonia*) Tartomány a' Kormányozóját, Htzege *Keprint* tette a' Tsáfszárné, a' Lengyelek ellen rendelt minden fegyveres Népnek Fő-Vezérjévé. — Hogy azon Orosz gyalog Regementek, mellyek *Lengyel*-Országba parantsoltattak, annál hamarább helyben lehessenek: egynéhány ezer szekereken szállította őket *Livónián*, és *Curlandián* által a' Tsáfszárné.

Elegyes Tudósítások.

B. *Armfelt*ről az a' hír, hogy *Hollandián* által *Londonba* ment.

Svéd-Ország' Igazgatóját, a' *Südermannlandi* Hertzeget, azzal kezdték rágalmazni B. *Armfelt*' Pártfogói: hogy *Frantzia* Revoluziót eszközöl a' Svédok között. — Értvén ezen vádat az Igazgató - Hertzeg, így felelt reá: „Inkább azt akarom el-távoztatni, hogy afféle erőszakos revoluzió soha is ki ne üsse magát az én Hazámban, mint a' millyen hánykodtatja még most is *Frantzia-Országot*; és ezen tzelomnak el-

érésére, leg-jobb eszköznek láttam én azt, ha igyekezem, a' mostani környülállásokhoz képest, olly lábra állítani az Ország' közönséges és magános dolgait, hogy azzal minden rendű Lakosok megelégedhessenek, 's ne kényteleníttessenek más Igazgatás-formája után esdekleni. "

Párisban, Jún. 8-dikán, nagy tzeremóniával szenteltetett Innep, az Isten-ségnek. A' míg több Tudósítások érkez-nének ezen Innepről: addig is közlünk róla némelly nevezetességeket. — *Robes-pierre*, a' ki éppen Elölülője vala akkor a' N. Gy. nek. tartott az Innep' tzellyához képest két beszé-leket. — A' különb-kü-lönbféleképpen módosított éneklések is, nagy részét tették az Inneplésnek. — A' fel-fegyverkezve vólt Legények esküdtek, hogy le nem teszik addig fegyvereiket, míg minden ellenségein, nem diadalmas-kodtatják a' Közönséges - Társaságot. — A' Leányok, virágokat szórtak az Ég felé, a' magokkal vitt kosarakból. — Az Anyák hálákat adtak a' Fő Valóságnak, a' magok termékenységekért, 's fel emelték az Ég-felé áldozatúl, leg kisebb Magzatjaikat. — Esküdtek a' Férjhezmenendők, hogy tsupán ollyatén Polgároknak lesznek Fele-ségeikké, a' kik szolgáltak Hazájoknak. 's a' t.

Az egész *Orosz-Birodalomban* meg-parantsoltatott, hogy két lónál többen

senki se járjon; melly parantsolatnak az a' tzéllya, hogy elegendő ló jusson mind földművelésre, mind katonai szolgálatra.

B é t s.

Hertzeg *Kaunitz Ventzel Antal*, *Rietbergi* Gróf, Arany-gyapjas Vitéz, a' Szent István' Rendjének nagy - keresztes Vitéze, a' Felségnek, úgy is mint Tsászárnak, úgy is mint Királynak Belső Tanácsosa, Konferentziális és Státus-Ministere, a' *Mária Theresia'* Katonai Rendjének is Kantzelláriussa — Júniusnak 27-dikén estvéli 7 óra tájban el - végeze ditsősséges pályáját; köz-hafznú életének 84-dik, és Ministerségének 40-dik esztendejében. — Halála előtt még két hetekkel is kívánt bé-nézni a' nyomosabb dolgokba; és még későbbén is olvastatott maga előtt, fel-eketett rendes Olvasója, *Ribinyi* Tudós Hazánkfia által. — Temérdek sokaság forrott, ezen nagy emlékezetű Férjfiú' holttestének szemlélésére, melly iuneu *Morva*-Országba fog szállíttatni, a' Familia' Kriptájába.

W i e d e n nevezetű külső Városban, Jún. 24-dikén egy igen szegény Vargának a' Felesége, három fiú, és egy leány ép-magzatokat hozott világra egy hassal. A' Plébános, és a' Bába, ingyen vitték véghez, ezen rend-kívül-való alkalmatossággal, a' magok kötel ességjeket; más, ugyan-azon Plébániához tartozó Lakosok-pedig minden-

némű szükséges alapisnával, gazdagon segítették a' szükölködő szüléket; sőt vállalkoztak olly jó szívű négy Polgár-afszonyok is, a' kik tejes mellyjűek lévén, önként ajánlották magokat, a' négy tsetsemőknek szoptatására, melly ki nem telhetett azoknak édes Anyyoktól.

Magyar Ország.

Szólnokról, Júniusnak 25-dikén. —
„Ditsekedhetünk ugyan azzal egy részről, hogy valamint Európának más Tartomány-nyaiban, úgy Hazánkban is sok babonás vélekedéseket, 's tselekedeteket el-enyéltetett immár általlyában a' józan okoskodás' világa; szomorúan tapasztallyuk azonban, hogy tsak ugyan maradtak még meg azok közzül imitt amott némellyek, avagy tsak az eggyügyübbeknél; és ezen tárgyról azért szükség gyakor emlékezeteket tenni közön-ségessen, hogy Egyházi és Oskolai Tanítóink anná' hathatósabban fel-indíttassanak a' Köz-Nép' értelmének józan meg-világosítására, úgymint a' melly, egyedül - való út, a' tudatlanság' veszedelmes követke-zéseinek — a' babonáskodásoknak — ki-irtására. Illy tzelből közlöm a' *Hírmondó-val* azon meg-rögzött helytelen vélekedést, mellyet itt is meg-újítanak némelly értet-lenek, az ezen esztendőbeli nagy szárazság' alkalmatosságával. Ennek okát t. i. az úgy-nevezett Boszorkányokban keresték; minek-okaért sürgették, hogy a' boszorkányságról

gyanús Affzony-fzeméllyek vizgáltassanak-meg, förösztés által. Vóltak a' sürgetők között olyanok is, a' kikkel fel-hevültt képzelődések el-hitette, hogy a' vetések között, tojáson-ülő Affzonyokat láttak légyen. El-maradt ugyan tsak a' förösztés, mert a' hibás képzelődésűek' számát sokkal meg-haladta az okosabbaké, kik a' magok Ember-társaiknak — melly nevezet alatt bé-foglaltatnak az Affzonyok is — olly fundamentom nélkül való gyalázatos rongáltatásokat — az emberiséggel ellenkezőnek, 's a' Természet' Urát sértő tselekedetnek, méltán ítelték.

Korponáról, Júniusnak 20-dikán. — „*Zólyom* Királyi Városában következő hármás szerentsétlenség történt egyszerre, ezen hónapnak 15-dikén. Tudni-illik: három deli Nemes Kis-Affzonyok — egy *Pelczer*, és ketten *Bezegh* nevezetűek — förödni mentek estve, a' Város mellett folyó *Garam*-vizébe. Tsupán egy Leánykát vettek magok mellé, a' ki vitte utánok a' ruhájakat. A' fördés közben tsak azon veszi ez egyszer észre, hogy fuladozni kezdenek a' Kis-Affzonyok. Kiáltott tehát, és a' lármára oda is szaladt egy jámbor Polgár; de már akkor egy se vólt életben a' Kis-Affzonyok közzül. Azonnal kifogdostattak, és minden lehets próbák meg-tétettek fel-élesztetésekre, de foganat nélkül. Mas nap mind a' hárman kék tafota

ruhába fel-öltöztetve, egymás mellé ugyan azon egy sírba el-temették. — Mély bánatba borították véletlen halálokkal, kedves Szüléiket; egy pedig közzülök, szerelmes Mátkáját is, a' kivel rövid időn öszve - kelendő vala. “

Kassáról, Júniusnak 9-dikén. — „Nállunk, a' hosszú, és inséggel-fenyegető szárazság után, a' bé-következett gyakor essők által mindenek meg-elevenedtek. — Nem régiben fel - ugrott vala piatzunkon 14, 15 májásra a' tiszta búzának köble. Egymást üzték a' gabonával terhelt szekerek, a' szép pénz' fel - gyűjtésére mindenünnen sietvén. Már igen meg-ritkúltak, minekutánna csak hamar le-szállott az árra. Azonban a' Sütők most is olly kised zsemlyéket, peretzeket 's a' t. árúlnak, mintha minden gabonájokat leg - szűkebb időben vásárlották volna bé. “

Pestről, Júniusnak 23-dikán. — „A' Nemzeti Játzó-Társaság, sok nehéz épei között is ízerentséssen fenn-áll, és jobbnál jobb új Darabokkal mulatja a' Közönséget, egész meg-elégedésig. A' közelébb-múltt vásári (sokadalmi) alkalmatosságokkal is két eredeti, és hazai Darabokat játíza el — *Báthory Mária*, és *Széchy Mária*, vagy is *Murányi Vénus* nevezetűeket. Az elsőt — melyet nagy-buzgóságú Hazánkfia *Dagonits András* Professzor Úr ízerzett — *Budán* is el-játíszotta a' Társaság, az ott lévő Urasá-

goknak kívánságára. Közönségessé lett már azon Munkája is T. *Dugonits* Úrnak, mellynek tizmjé: *A Gyapjas Vitézek.* “

Gyuláról (Békés-Vármegyéből) Jún. 21-dikén. — „Felette nagy szárazság jár nállunk, úgy hogy a' marha döglük. Sem legelő, sem széna, sem élet nem lessz; és a' drágaság el-annyira nevededik, hogy már az árpa két, a' búza pedig 4 forinton is el-kél. “

Sopron-Vármegyéből, Júniusnak 27-dikén. — „Tegnap, délutánni két és 3 óra között, veszedelmes égi-háborúnk vólt. Három helységbe ütött-bé az Istennyila, úgymint: *Sopron* Városába, és *Baumgarten*, 's *Balfs* Falukba. *Sopronban* egy ház égett-el; de *Balfs* Falu, a' feredőn, kortsmán, és a' 'Prédikátor' házán kívül, egésszen tűz' prédájává lett. “

Pétsváradról (Baranya-Vármegyéből), Június' 22-dikén. — „Tegnap, délelőtti 9 órától fogva, délutánni egy óráig, olly rettenetes ég-dörgés, és menykő-húllás vala nállunk, mellyhez hasonlóra nem mindenik öreg Após emlékezik. Mező-Városunkban öt házakba ütött-bé az Istennyila, de szerentsénkre egyet se gyújtott-meg; hanem a' szomszédságunkban lévő *Berkesd* nevezetű helységben, egy házat földéből ki égetett. *Szilágy* nevű helységben egy ökröt, *Nádasdon* pedig két gyermekket agyon ütött; kettőt ismét a' földhöz tsapott, de ezek meg-éledtek. “

* * * * *

Az ifjú *Svéd* Királyt arra akarta reá vétetni B. *Armfelt*, hogy írta az, egy ollyatén értelmű levelet az *Orosz* Császárnéhez, mellyben nyilatkoztatná - ki az *Armfelt* szándékjain való meg-nyugovását. Maga tette - fel a' mondott levél' formáját Báró *Armfelt*, 's küldötte *Rudensköld* Gr. Kis-Afzonyhoz, olly kéréssel, hogy ez adja-által a' Királynak. Meg is próbálta azt által-adni *Rudensköld* Kis-Afzony; de minémű foganattal? meg-tetszik az itt következő leveléből, mellyet 1793-dik éftendőben Februáriusnak 12-dikén útasított Báró *Armfelthez*:

„Végre tsak ugyan kaptam alkalmatosságot meg-mondani a' Királynak, hogy egy írás volna nállam, a' mellyet által kellene nékie adnom; de a' feleletje szinte a' földre dobbantott engemet. — Meg-mutathatom-é én azt — kérdé a' Király — a' Nevelümnek *Gyldenstolpenak*? Nem — felelek: — kívánnám, hogy azt senki se látná. 'S hát úgy van a' dolog? monda a' Király, fejét tsóválván; a' szerént el se is vehetem én, úgymond, az írást. — Felségednek hatalmában vagyon, mondék én, tetfzése szerént tselekedni; de Felséged' feleletéből bizodalmatlanság tetfzik-ki, a' melly engem' el - tsüggeszt, és szomorúságba borít, és a' mit B. *Armfelt* bizonyosan nem várna. — A' Király többet nem szólt, hanem igen kedvetlenné lett.“